

מנחות צה

עניין: דוד המלך ולחם הפנים

בעל הטורים שמות כה, כד

כד וְצִפְיִיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וְעָשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב:

ועשית לו זר זהב. זהב בגימטריא דוד. שהוא יזכה לזר של מלכים (יומא עב):²⁸.

גמ' יומא עב:

וּמֵאֵי מוֹשֶׁה זִיר א"ר יוֹחָנָן שֶׁלֹּשָׁה זִירִים הָיוּ
 שֶׁל מִזְבֵּחַ וְשֶׁל אֲרוֹן וְשֶׁל שְׁלַחַן שֶׁל מִזְבֵּחַ
 זָכָה אֶהְרֵן וְנִמְלָאוּ שֶׁל שְׁלַחַן זָכָה דָּוִד וְנִמְלָאוּ
 שֶׁל אֲרוֹן עֲדִיין מוֹנַח הוּא כָּל הַרְוֵצָה לִיקָח
 יבֵּא וִיקַח שְׂמֵא תֹאמֵר פָּחוֹת הוּא ת"ל ב' ב'

אמרי אמת תרומה תרע"ה

תערוך לפני שלמן נגד לוררי, נהיכל היו ג' דברים
 מנורה מזבח ושלמן והם מול כתר תורה כתר
 כהונה וכתר מלכות והשלמן הוא כנגד כתר מלכות כמו
 שאומרים שלמן מלכים ואיתא שהוא כנגד דוד המלך,
 איתא בבעל הטורים על הפסוק ועשית שלמן וגו'
 ועשית זר זהב, זהב בגימטריא דוד שהוא יזכה לזר של
 מלכים, לחם הפנים היה ממשיך ההשפעה שמהיה על
 ידי הקדושה וכן דוד המלך היה גם כן ממשיך פרנסה
 בכל יום כדאיתא שכל יום היו אומרים לו עמך ישראל
 נריכים פרנסה והרי זה דכתיב לחם פנים לפני תמיד
 ובאמת לחם הפנים הוא רמז לפנימיות דכתיב כי לא על
 הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה
 האדם, איתא בגמרא ראו חיבתכם לפני המקום סילוקו
 כסידורו וכו' שנאמר לשום לחם חוס ציוס הלקחו והקשו
 חוס' הרי לא היה הלחם חס שהרי נאפה בערב שבת
 ואמר אאז"ל הפירוש שזה קאי על ישראל שכי
 החמימות וההתלהבות שלהם היו ממשיכין קדושה
 משמים והו סילוקו כסידורו, דוד המלך ע"ה גם כן
 כתיב נאמה לך נפשי וגו' כן בקודש חזיתך שעל ידי
 הנאמון היה ממשיך כל מיני קדושות וזה ענין לחם
 הפנים שמשאר ההתלהבות בלבות בני ישראל לתמיד
 דכתיב לפני תמיד, דוד המלך אמר תערוך לפני שלמן
 נגד לוררי בעת שהלך מישראל אל אצמלך וכתיב בשמותו
 את טעמו לפני אצמלך ואיתא שאכל אז מלחם הפנים
 שאחזו בולמוס, גם בפנימיות היה כך שצאה לו קדושה
 שלא כדרך הטבע ואחזו בולמוס דקדושה ואכל מלחם
 הפנים על דרך שאיתא במילתא על הפסוק ואחס תהיו לי
 ממלכת הניס שישראל צמתן תורה היו ראוי לאכול בקדשים,
 זה היה הכנה על זמן הזה והו נגד לוררי ועל זה
 נאמר גם כי אלך בגיא אלמות לא אירא רע כי אתה עמדי.

פרשת דרכים דרוש יג

ובזה יתיישב מאי דאמרין במדרש
 שמואל⁴⁸ דוד אשכחיה לאחימלך שהיה
 עושה לחם הפנים בשבת אמר ליה דוד ביום
 השבת יערכנו⁴⁹ עריכתו בשבת ואין מעשהו
 בשבת, אמר לו אחימלך כך למדנו דואג
 דמעשהו דוחה את השבת, אמר לו דוד כך
 מקובלני עריכתו בשבת ואין מעשהו דוחה
 את השבת, ע"כ. ויש לדקדק במאמר זה
 טובא שהרי באותה שעה שבא דוד אצל
 אחימלך מסוכן היה שאחזו בולמוס שהרי אכל
 מלחם הפנים שאסור לזרים וכדכתיב בקרא
 להדיא⁵⁰ והכי איתא בפ"א דמנחות עלה צו.
 וא"כ בשעת טירוף הדעת כזאת שאחזו בולמוס
 מה לו לדוד להורות את העם את המעשה אשר
 יעשו.

ועל דרך הפשט אפשר היה לומר שדוד עיקר
 כוונתו היתה לשאול באורים ותומים
 לידע את הדרך אשר ילך בה וחשש מאחימלך
 אולי יהיה סבור כסברת דואג שאין נשאלין אלא
 למלך ולא למי שצורך הצבור בו שהרי ראינו
 שאחימלך מתורתו של דואג היה יונק שכך
 אמר כך למדנו דואג דמעשהו דוחה את השבת,
 ואם בשעת מעשה היה אומר דוד לאחימלך
 שהדין הוא דנשאלין למי שצורך הצבור בו
 לא ישמע אליו אחימלך דק"ל תלמיד חכם
 שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה
 שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו וכדאיתא
 בפרק הערל עלה עז.

ובל זה הוא דוקא במלתא שנוגע בדבר וכמו
 שכתבו שם התוס'⁵¹ וא"כ דוד לא היו
 שומעין לו בשעת מעשה במה שאומר דנשאלין
 למי שצורך הצבור בו, לכן רצה לומר אצל
 דין זה דנשאלין למי שצורך הצבור בו הוראה
 אחרת דעריכתו בשבת ואין מעשהו דוחה את
 השבת דבזה לא היה נוגע בדבר וכיון דקאמר
 מלתא אחריתי בהדי הך מלתא שהוא נוגע
 בדבר מהימן בכל, וכדאמרין בפרק נושאין

